

УДК 346.546

**В.К. МАЛОЛІТНЕВА,**

провідний юрист відділу проблем модернізації господарського права  
і законодавства Інституту економіко-правових досліджень  
НАН України

**О.Е. КОЛОСОВА,**

аспірант Інституту економіко-правових досліджень НАН України

## **ЗАХИСТ ТА РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ У КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ УКРАЇНИ ПЕРЕД ЄС: СПІВВІДНОШЕННЯ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ І ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ**

**Анотація.** У статті розглядаються проблеми співвідношення державних закупівель і державної допомоги, а також їх взаємодія в економічній конкуренції. Проаналізовано головні умови, за яких проведення державних закупівель може призвести до надання державної допомоги. Виявлені недоліки законодавчого регулювання послуг загального економічного інтересу. Запропоновано зміни до діючого законодавства наведеної сфери.

**Ключові слова:** економічна конкуренція, державні закупівлі, державна допомога, суб'єкт господарювання.

**Постановка проблеми.** У сучасних умовах серед засобів державного впливу на діяльність суб'єктів господарювання особливого значення набувають державна допомога та державні закупівлі. Останні кроки України до євроінтеграції, зокрема підписання Угоди про асоціацію [1], зумовили процеси реформування вітчизняного законодавства у зазначених сферах відповідно до норм законодавства ЄС. Мета, що об'єднує наведені засоби, полягає у раціональному й ефективному використанні державних коштів, а також забезпеченні захисту та розвитку економічної конкуренції. Проте, іноді порушення процедури проведення державних закупівель може становити державну допомогу, в результаті чого цілком

ймовірним є настання несприятливих наслідків.

Аналізуючи роботи іноземних вчених, слід зауважити, що питання співвідношення державної допомоги та державних закупівель завжди привертало увагу науковців. Найбільш відомими є праці С. Арроусмітт [2], А. Граеллса [3], Ф. Ніколейдса [4, 5], М. Раделски [6], Н. Тосікс [7] та ін. Однак, у вітчизняній науці даний аспект досі не висвітлювався, що тільки додає актуальності темі дослідження і потребує додаткового аналізу. Крім того, цінність дослідження полягає у його комплексності щодо сфер, які воно охоплює: від системи державної допомоги до системи державних закупівель і їх взаємозв'язку в економічній конкуренції. Отже, **мета** даного

дослідження полягає у визначенні співвідношення та взаємодії державної допомоги і державних закупівель як засобів раціонального та ефективного використання державних коштів і забезпечення захисту та розвитку економічної конкуренції.

### **Викладення основного матеріалу.**

На національному рівні встановлено виключення з-під дії Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (далі — Закон) певних випадків державних закупівель. Зокрема, п. 2 ст. 3 регламентує, що дія акту не поширюється на підтримку господарської діяльності, пов'язаної з інвестуванням в об'єкти інфраструктури із застосуванням процедур державних закупівель. Інші сфери закупівель ніяким чином не зазначені, а отже можуть в деяких випадках вважатися державною допомогою, що суперечить європейським принципам проведення закупівель. Положення щодо придбання опосередковано товарів чи послуг суб'єктів господарювання за цінами вище ринкових, яке регламентовано п. 7 ст. 4 Закону, має пряме відношення до цього [8].

Враховуючи вимоги міжнародних актів, що ратифікувала Україна, існує необхідність законодавчо встановити критерії, які можуть зіграти важливу роль при аналізі доцільності та нормативної оцінки державної допомоги і державних закупівель, тому що правила державної допомоги та державних закупівель зосереджені на різних способах контролю дій держави на ринку: державна допомога в ролі держави як інвестора, а закупівлі — у ролі покупця. Взаємодія цих правил є причиною ряду проблем. Питання моменту, коли укладення договору про закупівлю становить державну допомогу, є вкрай важливим для вирішення, адже застосування правил

державної допомоги в договорі про закупівлю порушує ряд процедурних аспектів. По-перше, якщо закупівлю визнають як державну допомогу, Антимонопольний комітет України повинен провести розслідування, чи є вона допустимою та легітимною. По-друге, якщо такий захід суттєво зміцнив позиції суб'єкта господарювання по відношенню до конкурента, існує вірогідність пред'явлення позовів про відшкодування збитку, тобто повернення нелегітимної допомоги. Тому аналіз даних питань є необхідним і, перш за все, з позиції законодавства ЄС, практики суду ЄС, де вони набули значного розвитку.

Як вже було зауважено, питання співвідношення державної допомоги і державних закупівель дуже гостро стоїть у ЄС як на рівні практичної діяльності, так і наукової літератури. В останні роки Європейська комісія отримала від країн-членів ЄС декілька повідомлень з метою визначення заздалегідь, чи державні закупівлі, які вони планують здійснити, не призведуть до надання саме державної допомоги, яка є забороненою [7, с. 13]. Це свідчить про наявність певної невизначеності щодо застосування правил про державну допомогу у випадку проведення державних закупівель.

Не зважаючи на те, що відносини у сфері державних закупівель детально регулюються окремими актами вторинного законодавства ЄС, зокрема Директивами з державних закупівель [9, 10], автоматичне виключення державних закупівель з-під дії правил контролю за наданням державної допомоги може не відповідати нормам ст. 107 (1) Договору про функціонування ЄС (далі — ДФЄС), яка зазначає, що будь-яка допомога, яка стосується торгівлі між державами-членами, надається у будь-якій формі державами або за рахунок

державних ресурсів, спотворює або загрожує спотворенням конкуренції шляхом створення переваг для окремих підприємств або виробництв є несумісною з належним функціонуванням спільного ринку [11]. При цьому, державні закупівлі можуть підпадати під вищезазначені ознаки державної допомоги і бути забороненими, якщо будуть кваліфіковані в якості такої.

Отже, державні закупівлі можуть виступати формою державної допомоги за умов відповідності наступним ознакам:

1) мало місце пряме чи опосередковане надання коштів за рахунок державних ресурсів;

2) була надана економічна перевага відповідному підприємству;

3) перевага мала вибіркового характеру і загрозувала або спотворювала конкуренцію;

4) мала вплив на зовнішній ринок.

Можливість кваліфікації укладення договору про закупівлю в якості надання державної допомоги є дуже ймовірним, оскільки більшість зазначених ознак можуть легко бути віднесені до певних закупівельних дій [3, с. 6]. Так, державні закупівлі повністю або частково фінансуються за рахунок державних коштів. Як правило, вони також мають вибіркового характеру, оскільки сприяють конкретному учаснику закупівлі і можуть спотворювати конкуренцію. Крім того, виходячи із високої вартості встановлених у Директивах ЄС з державних закупівель порогових показників, тобто числових показників, при досягненні яких замовник зобов'язаний проводити закупівельні процедури (5 186 000 євро для робіт, 134 000 євро для товарів та послуг для центральних органів влади), закупівлі справляють значний вплив на торгівлю в межах ЄС. Найбільш складним питанням є

визначення того, чи надає договір про закупівлю економічну перевагу учаснику, яку б він не отримав за нормальних ринкових умов.

Відповідно до практики Європейського суду під час дослідження даного питання національний суд має встановити, якою є звичайна оплата (ціна) товару, роботи або послуги, що передбачає здійснення економічного аналізу із врахуванням усіх факторів, на які мало б зважати підприємство за звичайних ринкових умов для оплати (ціни) за свої послуги [12]. Пунктом відліку для оцінки наявності пільги або переваги внаслідок застосування державою заходу є саме ринок, адже положення ДФЄС щодо державної допомоги спрямовані на забезпечення нормальних умов конкуренції через заборону неналежного втручання держави на ринку [13, с. 14].

Отже, враховуючи зазначене, можна зробити висновок, що державна закупівля товарів робіт і послуг є формою державної допомоги у разі закупівлі за завищеними, не ринковими, цінами. Цей висновок впливає також із положень, закріплених в Угоді СОТ «Про субсидії та компенсаційні заходи». Так у ст. 14 (d) зазначено, що поставка товарів чи послуг або закупівля товарів чи послуг урядом не вважатиметься наданням вигоди, якщо тільки поставка товарів чи послуг не здійснюється за винагороду меншу, ніж адекватна, або закупівля не здійснюється за винагороду більшу, ніж адекватна. Адекватність винагороди визначається відносно домінуючої кон'юнктури ринку на такий товар чи послугу у країні поставки або закупівлі (у тому числі ціни, якості, наявності, ліквідності, транспортування та інших умов продажу чи купівлі) [14].

Інший випадок, коли державна закупівля може виступати формою

державної допомоги, полягає у здійсненні державної закупівлі товару, роботи або послуги, в яких у держави не було реальної потреби. Так, у справі Європейського суду *Bretagne Angleterre Ireland (BAI) v. Commission of the European Communities* [15] державний замовник уклав договір закупівлі туристичних ваучерів з підприємством на декілька років. Саме у цій справі було застосовано «тест приватного покупця», який полягає у порівнянні положення держави за певних обставин із положенням приватної особи, зокрема покупця, і який був розроблений з метою вирішення проблем, коли державні закупівлі використовуються в якості інструменту для приховування надання державної допомоги [6, с. 118]. У даній справі суд проводив оцінку на предмет того, чи була така закупівля звичайною комерційною угодою. Суд постановив, що сам факт того, що договір (який передбачав довгострокове зобов'язання придбавати ваучери та надавати дисконт покупцю) є порівняльним з тими угодами, які зазвичай укладаються судноплавними компаніями з приватними підприємствами-операторами, є недостатнім для доведення того, що закупівля ваучерів за своєю природою є звичайною комерційною угодою. Отже, з метою оцінки відповідності договору закупівлі ваучерів умовам звичайної комерційної угоди, суд обрав в якості визначального критерію встановлення факту, чи така закупівля відображає реальні та дійсні потреби державного замовника у такому предметі закупівлі.

Навіть якщо у цьому випадку замовник придбав ваучери за ринковими цінами, державна допомога все одно присутня, оскільки замовник не мав ніякої потреби у вказаному товарі, що було доведено судом [6, с. 118].

Отже, можна зробити висновок, що наявність одного лише факту закупівлі країною-членом ЄС товарів, робіт або послуг на ринкових умовах є недостатнім для того, щоб вважати договір про закупівлю звичайною комерційною угодою, яку укладено відповідно до прийнятних умов для приватного покупця, якщо виявиться, що держава не мала реальної потреби у закупівлях відповідних товарів, робіт або послуг.

Зазначена позиція в подальшому була підтверджена у справі *Vizcaya* [16]. Крім того, у даній справі було наголошено на важливості проведення саме відкритої конкурсної закупівельної процедури, оголошення про яку заздалегідь опубліковано. Як зазначив суд, не застосування відкритих конкурсних торгів передбачає для країни-члена ЄС більш гостру необхідність доведення, що закупівля товару або послуги становить звичайну комерційну угоду. Той факт, що конкурсні торги проводяться до моменту здійснення закупівлі, зазвичай, виключає можливість надання країною-членом ЄС переваги відповідному підприємству.

Вищезазначені положення щодо співвідношення державної допомоги і державних закупівель були у певній частині узагальнені у позиції Європейської комісії згідно із запитом Великої Британії з приводу відповідності державної закупівлі правилам ДФЄС стосовно державної допомоги [17]. Відповідно до даної позиції державна допомога, яка не відповідає ДФЄС, відсутня за умов, коли укладення договору про закупівлю: 1) є чисто закупівельною операцією (комерційною угодою); 2) застосовано конкурентну закупівельну процедуру, яка відповідає вимогам Директив ЄС з державних закупівель; 3) досягнуто найкраще співвідношення ціни та якості, тобто

закупівля відбулася за справедливою ринковою ціною.

В ЄС традиційно вважається, що застосування процедур (як правило, конкурсних торгів), передбачених законодавством ЄС, виключає наявність державної допомоги учаснику закупівлі, адже Директиви ЄС спрямовані на забезпечення високого рівня конкуренції із виключними випадками застосування неконкурентної процедури, що дозволяє отримати найкращу пропозицію за державні кошти. Так, наприклад, у справі лондонського метро [18], що розглядалася Європейською комісією, державна компанія LUL надавала транспортні послуги, а управління та обслуговування лондонської системи ліній метро здійснювалося трьома приватними компаніями разом з грантом 30-річної оренди в рамках публічно-приватного партнерства. Відповідно до угоди три приватні компанії отримували регулярні платежі від LUL протягом всього сервісного контракту. Комісія, аналізуючи, чи надала схема операторам економічну перевагу, використовувала припущення, що правильний процес закупівель в результаті не повинен призводити до державної допомоги. Зокрема, коли угода про інфраструктуру укладена з дотриманням відкритої, прозорої і недискримінаційної процедури, тоді даний проект можна розглядати як той, що представляє ринкову ціну за його виконання. Такий висновок дає всі підстави говорити про те, що державної допомоги тут бути не може.

Ключове питання полягало в тому, чи був процес закупівель відкритим, прозорим і недискримінаційним. Комісія розглянула оголошення про державну закупівлю (що достатньо для відкритих торгів), методологію вибору кращих претендентів (учасники були

обрані виходячи з грошової оптимальності) і чи викликали зміни в контракт дискримінацію або нерівні відносини (характер контракту вимагає гнучкий підхід, і модифікації не повинні змінювати характер та масштаби закупівель понад те, що було передбачено в повідомленнях, опублікованих у Official Journal European Communities). Комісія прийшла до висновку, що закупівельний процес був відкритим, прозорим і недискримінаційним. На цій основі, процедура закупівель була розглянута з урахуванням ринкової ціни і тому не становила державну допомогу [19, с. 43-45].

Як зазначають деякі автори, необхідність процедур проведення державних закупівель обґрунтована тим, що не можна очікувати від державного сектору, що він поводитиметься як звичайний покупець, орієнтований на найвищу якість за нижчу ціну. Наприклад, покупець державного сектору може надати перевагу своєму звичному постачальнику, навіть якщо той не є найбільш конкурентоспроможним на ринку. Другою тенденцією може бути обмеження вибору постачальників із залученням лише місцевих підприємств [20]. Зазначені випадки можуть бути розцінені в якості надання державної допомоги, яка є заборонена. Тобто вважається, що саме поза правилами ЄС з державних закупівель найбільш ймовірним є надання шляхом закупівель саме державної допомоги. Навіть у Преамбулі Директиви ЄС з державних закупівель зазначається, що слід передбачити, щоб будь-яка співпраця між державними органами, на яку не поширюється дія даної Директиви, не призводила до спотворення конкуренції по відношенню до приватних суб'єктів господарювання таким чином, щоб це надавало переваги одному з приватних

постачальників у порівнянні з конкурентами. Тобто розроблені і закріплені у Директивах ЄС правила з державних закупівель та принципи ДФЄС виступають механізмом попередження та «стримання» від надання державної допомоги, яка заборонена.

Аналізуючи проблематику в рамках даного дослідження, не можна обійти стороною і сферу послуг загального економічного інтересу, підприємства якої повинні обиратися згідно з процедурою державних закупівель. Відповідно до п. 14 ст. 1 Закону послуги, що становлять загальний економічний інтерес — це послуги, пов'язані із задоволенням особливо важливих загальних потреб громадян, які не можуть надаватися на комерційній основі без державної підтримки. Пункт 2 ч. 2 ст. 3 вказує, що дія Закону не поширюється на підтримку господарської діяльності пов'язаної з наданням послуг, що становлять загальний економічний інтерес, у частині компенсації обґрунтованих витрат на надання таких послуг [8].

У свою чергу в ЄС даний аспект є досить суперечливою темою. Поняття послуг регламентовано ст. 14 ДФЄС, де вказано, що Союз та держави-члени, кожен у межах своїх повноважень повинні дбати про те, щоб підприємства, які надають послуги загального економічного інтересу, функціонували на базі таких принципів і в таких умовах, зокрема, економічного та фінансового характеру, які дозволять їм виконувати свої завдання. Держави-члени на свій розсуд можуть вирішувати, які послуги загального економічного інтересу вони хотіли б розвивати. Типовими є поштові послуги, радіомовлення, освіта та охорона здоров'я. Фінансування даних підприємств регламентовано ст. 106 ДФЄС. Вона передбачає, що підприємства,

на які покладено управління службами загальноекономічного значення, підпорядковуються правилам конкуренції, в таких межах, в яких застосування даних правил не перешкоджає виконанню, юридично або фактично, дорученого їм спеціального завдання [11].

Можливість використання другого абзацу ст. 106 ДФЄС була обговорена у ряді випадків Європейським Судом. Одним із найважливіших є прецедент *Altmark Case* [21], в якому автобусна лінія у Німеччині не була повністю економічно життєздатною, проте керівництво прагло продовження роботи. Як наслідок, було надано деяку додаткову допомогу для запуску лінії. Суду було доручено вирішити, чи є додаткове фінансування державною допомогою і якщо є, то чи може вона вважатися допустимою відповідно до другого абзацу ст. 106 ДФЄС.

Суд встановив, що компенсація за послуги загального економічного інтересу не є державною допомогою, а отже немає необхідності використовувати ст. 106 ДФЄС. Тим не менше, Суд розробив декілька умов, які всі повинні бути виконані для визначення компенсації як справедливої винагороди за додаткові витрати, пов'язані із суспільними послугами:

1) підприємство повинно бути затребуваним для виконання зобов'язань з обслуговування населення, і ці зобов'язання мають бути чітко визначені;

2) параметри, на підставі яких розраховується компенсація повинні бути визначені заздалегідь в об'єктивній і прозорій манері;

3) компенсація не повинна перевищувати необхідну суму для покриття всіх або частини витрат, понесених у наданні послуг загального економічного інтересу;

4) підприємство, яке надає ці послуги, повинно бути обране шляхом проведення процедури державних закупівель (тобто, на ринкових умовах). Якщо така процедура не була дотримана, рівень необхідної компенсації визначається на основі аналізу витрат, які є типовими для підприємства.

Це рішення викликало немало суперечок. Для держав-членів виконати всі умови досить важко, особливо у справах, які стосуються старих систем, розроблених без урахування умов, передбачених в Altmark. Тому Європейська комісія доповнила судове рішення, що складається із декількох положень.

По-перше, існує не зобов'язальний зв'язок із застосування правил державної допомоги щодо послуг загального економічного інтересу.

По-друге, існує спеціальний Регламент Комісії (ЄС) № 360/2012 стосовно незначної допомоги підприємствам, які здійснюють діяльність у сфері послуг загального економічного інтересу. З позиції Комісії, компенсація, що надається таким підприємствам не впливає на торгівлю між державами-членами, не спотворює або не загрожує спотворенням конкуренції і не є державною допомогою за додержанням умови — загальна сума компенсації не повинна перевищувати 500 тис. євро за будь-який період трьох фінансових років [22].

Таким чином, якщо вищеперелічені умови виконуються, підприємство обирається у відповідності до процедури державних закупівель, і сума компенсації виплачується у межах 500 тис. євро, тоді вона не вважається державною допомогою. Проте, у випадку перевищення граничного значення, або недотримання будь-якої умови захід автоматично становить державну

допомогу, а отже потребує додержання правил державної допомоги.

Вимоги укладання угоди на здійснення послуг загального економічного інтересу в транспортному секторі досить докладно висвітлені у статті Ф. Ніколейдса. Зокрема, він аналізує Комунікацію Європейської Комісії [23], виділив головні положення, які є обов'язковими для дотримання.

Отже, процедура присудження контракту повинна бути розроблена таким чином, щоб створити умови для ефективної конкуренції. Ефективність слід розуміти як відношення між якістю, рівнем державних послуг і ресурсів, що використовуються для надання таких послуг. Застосування загальних принципів ДФЄС, таких як принципи прозорості та недискримінації вимагають, наприклад, щоб критерії оцінки для відбору пропозицій були опубліковані разом з документацією конкурсних торгів.

Процедура переговорів без попереднього опублікування повідомлення контракту суперечить принципам прозорості та недискримінації. Так само, закупівельна процедура, яка розроблена таким чином, щоб умисно обмежувати кількість потенційних учасників, не відповідає цим принципам. Компенсаційні виплати не повинні бути вище, ніж фактична собівартість надання послуг протягом дії контракту.

Важлива роль відводиться запобіганню перехресного субсидування комерційної діяльності. Коли виконавець державних послуг разом з угодою про державні послуги здійснює іншу комерційну діяльність, тоді з'являється необхідність забезпечення невикористання компенсації, яку він отримав, з метою зміцнення конкурентних позицій в його комерційній діяльності. Витрати і доходи, зазначені в кожному контракті державних пос-

луг і пов'язані з наданням цих послуг повинні бути правильно розподілені між діяльністю, охопленою контрактами та іншими комерційними заходами, що здійснює суб'єкт господарювання [5].

**Висновки.** Таким чином, проведене дослідження дає можливість визначити декілька умов, за яких проведення державних закупівель може призвести до державної допомоги:

— якщо договір про закупівлю надає економічну перевагу учаснику, яку б він не отримав за нормальних ринкових умов;

— закупівлі здійснені за завищеними, не ринковими, цінами тобто надмірно сплачена сума за договором;

— здійснення державної закупівлі товару, роботи або послуги, в яких у держави не було реальної потреби.

Крім того, не застосування відкритих конкурсних торгів передбачає для країни-члена ЄС більш гостру необхідність доведення, що закупівля товару або послуги становить звичайну комерційну угоду.

Отже, за наявності однієї з вищевказаних умов найбільш ймовірним варіантом є надання саме державної допомоги шляхом здійснення державної закупівлі.

Стосовно сфери послуг загального економічного інтересу, є сенс зазначити, що у випадку виконання умов Altmark або якщо сума виплачених коштів дорівнює та/або не перевищує 500 тис. євро, тоді компенсація не становить державну допомогу, і процедура здійснюється відповідно до норм законодавства з державних закупівель. Проте, у випадку перевищення граничного значення, або недотримання будь-якої умови, захід автоматично оцінюється як державна допомога.

З метою визначення взаємодії державних закупівель з державною допомогою і попередження можливих порушень національного законодавства, існує необхідність у прийнятті змін до п. 2 ч. 2 ст. 3 Закону «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», зокрема додати положення щодо способу обрання суб'єкта господарювання, який надає послуги загального економічного інтересу, тобто відбір повинен здійснюватися відповідно до процедури державних закупівель. До того ж перелік послуг, що становлять загальний економічний інтерес, має встановлюватися на основі об'єктивності та прозорості Кабінетом Міністрів України.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом і його державами-членами, з іншої сторони // Офіційний вісник України. — 2014. — № 75. — Ст. 2125.
2. Arrowsmith S. The Law of Public and Utilities Procurement / S. Arrowsmith. — London: Sweet and Maxwell, 2005. — 1547 p.
3. Graells A. Public procurement and state aid: reopening the debate? / Albert Sanchez Graells // [Electronic resource]. — Available at: [http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract\\_id=2037768](http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2037768).
4. Nicolaides P. The Concept of “Advantage” in State Aid and Public Procurement and the Application of Public Procurement Rules to Minimise Advantage in the New GBER / P. Nicolaides, S. Schoenmaekers // Journal: EStAL — Issue: 1/2015. — pp. 143 — 156.
5. Nicolaides P. Guidance on the Application of Regulation 1370/2007 on Passenger Transport Services / P. Nicolaides // State Aid Hub.eu [Electronic resource]. — Available at: <http://stateaidhub.eu/blogs/stateaiduncovered/post/5>.
6. Radelski M. The EC State aid Regime: distortive effects of state aid on competition trade [текст] / M. Radelski. — London: Cambridge University Press, 2007. — 848 p.



7. Tosics N. Public procurement and state aid control – the issue of economic advantage / Nora Tosics, Norbert Gaal // Competition policy newsletter. – 2007. – November 3. – P. 15-18.
8. Про державну допомогу суб'єктам господарювання: Закон України від 01.07.2014 р. № 2749 / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 34. – С. 2563. – Ст. 1173.
9. On procurement by entities operating in the water, energy, transport and postal services sectors and repealing Directive 2004/17/EC Directive 2014/25/EU of the European Parliament and of the Council of 26 February 2014 // OJ. – 2014. – L 94. – P. 243-374.
10. On public procurement and repealing Directive 2004/18/EC: Directive 2014/24/EU of the European Parliament and of the Council of 26 February 2014 // OJ. – 2014. – L 94. – P. 65-242.
11. Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union // OJ C 326. – 2012. – P. 1-390.
12. Syndicat français de l'Express international (SFEI) and others v La Poste and others (Case C-39/94) : Judgement of the Court of 11 July 1996 [Electronic resource]. – Available at : <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?isOldUri=true&uri=CELEX:61994CJ0039>.
13. Правове регулювання надання державної допомоги в Європейському Союзі та в Україні. Шляхи адаптації законодавства України [О. Нів'євський, С. Таран, Н. Лещенко]. – К. : ЦУЛ. – 180 с.
14. Угода про субсидії та компенсаційні заходи: Угода від 15.04.1994 № 981\_015 / СОТ. – Офіційний вісник України. – 2010. – № 84. – С. 446. – Ст. 2989.
15. Bretagne Angleterre Irlande (BAI) v Commission of the European Communities (Case T 14/96) : Judgement of the Court of the first instance of 28 January 1999 [Electronic resource]. – Available at : <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=T-14/96>.
16. P&O European Ferries (Vizcaya) SA v. Deputacion Foral de Vizcaya v. Commission (Joined cases T-116/01 and T-118/01) : Judgement of the Court of the first instance of 5 August 2003 [Electronic resource]. – Available at: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=T-116/01&language=en>.
17. State Aid № 46/2007 – United Kingdom Welsh Public Sector Network Scheme of 30 March 2007 [Electronic resource]. – Available at: [http://ec.europa.eu/competition/state\\_aid/cases/218491/218491\\_683319\\_19\\_2.pdf](http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/218491/218491_683319_19_2.pdf).
18. Dunleavy N. Public Procurement, State Aid and Antitrust: Understanding the Intersections / Nathy Dunleavy // Trinity College Dublin. – 2009. – 57 p.
19. London Underground (Case N264/02): Commission decision of 2 December 2002.
20. Бруун-Нільсе С. Державні закупівлі: шість уроків від ЄС / Стін Бруун-Нільсе // Європейська правда. – 2015. – 4 червня [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.euointegration.com.ua/articles/2015/06/4/7034467/>.
21. Altmark Trans GmbH, Regierungspräsidium Magdeburg v Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH (Case-280/00): Judgement of the Court of 24 July 2003 // OJ. – 2003. – С 226/1 – 2.
22. On the application of Articles 107 and 108 of the Treaty on the Functioning of the European Union to de minimis aid granted to undertakings providing services of general economic interest: Commission Regulation (EU) No 360/2012 of 25 April 2012 // OJ. – P. 8-13.
23. On Public Passenger Transport Services by Rail and by Road: Communication from the European Commission, Interpretative Guidelines Concerning Regulation 1370/2007 of 29 March 2014 [Electronic resource]. – Available at : [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:C:2014:092:TOC#C\\_2014092EN.01\\_000101.doc](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:C:2014:092:TOC#C_2014092EN.01_000101.doc).

*Малолетнева В.К., Колосова Е.Э.*

**Защита и развитие экономической конкуренции в контексте международных обязательств Украины перед ЕС: соотношение государственных закупок и государственной помощи.**

**Аннотация.** В статье рассматриваются проблемы соотношения государственных закупок и государственной помощи, а также их взаимодействие в экономической конкуренции. Проанализированы главные условия, при которых проведение государственных закупок может привести к предоставлению государственной помощи. Выявлены недостатки законодательного регулирования услуг общего экономического интереса. Предложены изменения в действующее законодательство приведенной сферы.

**Ключевые слова:** экономическая конкуренция, государственные закупки, государственная помощь, субъект хозяйствования.

*Malolitneva V., Kolosova O.*

**Protection and development of economic competition in the context of international obligations of Ukraine to the EU: the relationship between public procurement and state aid control rules.**

**Summary.** The article is dedicated to the problem of the interaction between public procurement and state aid rules in the context of EU-Ukraine Association Agreement which provides for the national legislation harmonisation with the requirements of the EU Treaty and the detailed provisions of the EU legislation on public procurement and state aid. The authors emphasize that public procurement is often used as a device to conceal the grant of state aid. The paper provides in-depth analysis of conditions when the award of a public procurement contract can cause the grant of state aid. Special consideration is given to situations when public purchase does not correspond to a normal commercial transaction and the contracting authority does not pay a market price for the goods, works or services procured. Additionally, the authors emphasize that in spite of the fact that contracting authority purchases goods and services at market price, state aid will still be present if it is clear that the purchasing authority did not have any need for those goods and services. Furthermore, special attention is given to the use of open tender procedure which is in line with the EU public procurement rules as a presumption that no state aid is involved. The authors arrive at the conclusion that the absence of advertised open tender procedure entails a more pressing need on EU Member States to prove that the procurement constitutes a normal commercial transaction. The authors pay attention to the issues of the application of the EU rules, namely those on state aid, public procurement and the economic competition, to services of general economic interest which could not be supplied without state intervention and can cause the grant of state aid not compatible with the EU requirements. The analysis of the *Altmark* judgment of the Court of Justice of the EU was conducted in the article. The paper provides concluding remarks as well as some suggestions for the future.

**Keywords:** economic competition, public procurement, state aid, business entity.

